

**Protokół Nr 5/2019
z posiedzenia
Komisji Współpracy Międzynarodowej
z dnia 20 maja 2019 r.**

1. Otwarcie posiedzenia

Przewodnicząca Komisji Współpracy Międzynarodowej, p. dr hab. Teresa Astramowicz-Leyk, prof. UWM otworzyła posiedzenie Komisji Współpracy Międzynarodowej Sejmiku Województwa Warmińsko- witając członków Komisji oraz zaproszonych gości.

listy obecności – zał. Nr 1,2

2. Zatwierdzenie porządku obrad

1. Otwarcie posiedzenia;
2. Przyjęcie porządku posiedzenia;
3. Co Rosja chce zrobić w Europie i co chce zrobić z Ukrainą i Białorusią?
4. Przyjęcie protokołu z ostatniego posiedzenia Komisji;
5. Sprawy różne;
6. Zakończenie posiedzenia.

Przewodnicząca Komisji poddała pod głosowanie porządek obrad. Porządek obrad przyjęto pozytywnie jednogłośnie.

3. Co Rosja chce zrobić w Europie i co chce zrobić z Ukrainą i Białorusią?

Przewodnicząca Komisji przedstawiła sylwetkę p. Waława Radziwinowicza – eksperta zaproszonego na posiedzenie komisji w celu zreferowania w/w tematu: Waław Radziwinowicz urodził się w Olsztynie w 1953 roku. Ukończył 2 LO, a następnie filologię polską na WSP w Olsztynie oraz studia dziennikarskie na UW. Po studiach rozpoczął pracę jako nauczyciel i w końcu lat 70-tych nawiązał współpracę z Gazetą Olsztyńską. W roku 1981 był korespondentem na I Zjeździe Solidarności w Hali Oliwia w Gdańsku. Po przemianach demokratycznych w 1989 roku redagował Olsztyński Kurier Obywatelski, a w 1992 utworzył i rozwijał regionalny oddział Gazety Wyborczej w Olsztynie. Od 1997 roku - stały korespondent Gazety Wyborczej w Rosji. Wielokrotnie podróżował pisząc reportaże w innych krajach dawnego „bloku radzieckiego”, w tym także na Ukrainie. W 2015 roku cofnięto mu akredytację dziennikarską i nakazano opuszczenie Rosji. Poza materiałami dziennikarskimi opublikował książki: Crème de la Kreml. 172 opowieści o Rosji, Gogol w czasach Google'a, Soczi. Igrzyska Putina, współautor książki: Patrząc na Wschód. Za swoją działalność otrzymał nagrodę dziennikarską im. Dariusza Fikusa, a Prezydent Bronisław Komorowski odznaczył go Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Jest jednym z najwybitniejszych polskich dziennikarzy, korespondentów.

Przewodnicząca Komisji oddała głos p. Waławowi Radziwinowiczowi w celu omówienia w/w tematu.

W swojej wypowiedzi ekspert przedstawił następujące zagadnienia: plany Rosji wobec najbliższych sąsiadów, współczesne przesłanki polityki rosyjskiej, 20 lat władzy Putina i jego wpływy, sytuacja gospodarcza Federacji Rosyjskiej i sposób jej przedstawiania w mediach

rosyjskich, wszechobecne przekonanie o potędze militarnej, stopień zmilitaryzowania społeczeństwa rosyjskiego i jego gotowość do podjęcia działań o charakterze militarnym, kondycja przemysłu, nauki, techniki, stosunek Rosji wobec Europy, sankcje Europy wobec Moskwy i narracja wokół tej sytuacji w kontekście kondycji rosyjskiej gospodarki, stosunki z sąsiadami - tło historyczne, polityczne, społeczne i gospodarcze relacji między Rosją a Białorusią, Ukrainą, Polską, imperialistyczne dążenia Rosji do dominacji w powyższych obszarach, perspektywy polityczne Rosji, przyszłość Putina i jego dorobek, wojna z Ukrainą, polityczna walka o wpływy, stosunki Rosji ze Stanami Zjednoczonymi, związek służb specjalnych z polityką rosyjską, znaczenie Krymu dla Rosji. Ekspert odniósł się również do osobistych doświadczeń z pobytu w Rosji i na Ukrainie.

Radny, p. Paweł Czemieli zwrócił się z prośbą o nakreślenie sytuacji wokół wyboru nowego Prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełeńskiego

P. W. Radziwinowicz odpowiedział, że Wołodymyr Zełeński był wesołym kabareciarzem, bardzo popularnym również w Moskwie, występował w wybudowanym przez Putina teatrze w Moskwie. Jest to człowiek mówiący innym językiem, należący do innego pokolenia niż ludzie, którzy do tej pory byli u władzy na Ukrainie i odniósł się do otoczenia nowego prezydenta.

Radny, p. Dariusz Rudnik zapytał czy wiadomo coś o poglądach nowego prezydenta Ukrainy na temat stosunków polsko-ukraińskich.

P. W. Radziwinowicz powiedział, że to, że prezydent RP nie pojechał na zaprzysiężenie nowego prezydenta Ukrainy było błędem jego doradców. Należy uszanować to, że nowego prezydenta Ukrainy wybrało 73% wyborców.

P. Dariusz Rudnik zapytał o rozdźwięk między Rosją a tzw. „małą Rosją”, czy jest on już tak duży, że nie da się go zasypać, po co Rosji ten problem, czy chodzi o to, by destabilizować bez przerwy Ukrainę, czy też w dalszym ciągu są dążenia by ten region zaanektować. Jest tam sporo fabryk, bez których produkcja w fabrykach rosyjskich ma pewne ograniczenia.

P. W. Radziwinowicz odpowiedział, że „mała Rosja”, to nie tylko Ługańsk i Donieck, jest to ten pas wzdłuż wybrzeża Morza Czarnego, który pozwoliłby na lądową łączność z Krymem. Putin wyraźnie mówił o tym, że „mała Rosja” będzie należała do niego. Podczas referendum w 1991 roku w grudniu na temat niepodległości Ukrainy, większość mieszkańców Krymu była „za”, a podczas wyborów 2012 roku partia, która startowała pod hasłem „Krym rosyjski” cieszyła się jedynie czteroprocentowym poparciem. Zmieniło się to, jak już było wojsko rosyjskie. Rosja mentalnie uważa, że Ukraina należy do niej i nie może się jej wyrzec.

Radny- p. D. Rudnik zapytał o to, jak ekspert ocenia poziom świadomości narodowej Białorusinów, czy na Białorusi jest świadomość ideologiczna by istnieć jako odrębne państwo od Rosji.

P. W. Radziwinowicz odpowiedział, że jest to pewnego rodzaju paradoks. Prezydent Łukaszenka tłumił kulturę białoruską, język białoruski w szkole, w mediach, stawiał na mentalność ludzi radzieckich. Na tym polegała jego popularność; zachował porządki radzieckie i tym się szczylił. Stworzył taką rzeczywistość, w której jego poddani, patrząc na przykład Rosji, czuli się bezpiecznie. W tej chwili stara się to odwrócić. Ludzie z Białorusi czują się dobrze w Rosji i są tam dobrze przyjmowani; mają ogromne możliwości zarobkowe. P. W. Radziwinowicz przyznał, że nie potrafi powiedzieć na ile Białorusini pozostali w tej mentalności radzieckiej, ale podejrzewa, że w dużym stopniu.

Radny, p. D. Rudnik zapytał czy obserwowana jest ofensywa ekonomiczna Chin na terenie Białorusi i Ukrainy, czy są to znaczące inwestycje

P. W. Radziwinowicz odpowiedział, że Chińczycy mieli duże plany inwestycyjne na Białorusi. Jeśli chodzi o Rosję, to o ekspansji Chin mówiło się raczej na Dalekim Wschodzie Rosji. Ekspert dodał, że tak naprawdę jest ich tam niewielu, prowadzą interesy, nie tyle kupują przemysł i ziemię, co urzędników. Na Dalekim Wschodzie jest to duża ekspansja, ale jest to ekspansja

eksploatacyjna, bez wchodzenia z inwestycjami, pieniędzmi, ze swoimi ludźmi. Na Ukrainie Chińczycy biorą ziemię i jest to duży biznes.

Członek Zarządu Województwa –p. Jolanta Piotrowska zapytała czym dla Rosji jest dzisiaj Obwód Kaliningradzki, czy jest tylko bazą wojskową, wypadową czy ma znaczenie gospodarcze czy jakiegokolwiek inne.

Wicemarszałek Województwa –p. Miron Sycz nawiązał do oddzielenia się Ukraińskiego Kościoła Prawosławnego od Moskwy, co jest potężnym ciosem dla Putina. Dodał, że w tym roku obchodzimy 20-lecie Partnerstwa Wschodniego. W rzeczywistości najważniejsze dla Moskwy było, by nie dopuścić do podpisania umów stowarzyszeniowych. To otwiera tym krajom drogę na zachód, do Europy, daje szczegółowo wyznaczone cele do przeprowadzenia reform, do uniezależnienia się od Rosji. Wicemarszałek zapytał jak ekspert ocenia funkcjonowanie Partnerstwa Wschodniego w tym kontekście.

P. W. Radziwinowicz odniósł się do sprawy autokefalii jako symbolu i obietnicy na przyszłość i przyznał, że jest to wielka rzecz. Sprawiedliwe jest odebranie patriarchatowi moskiewskiemu Ukrainy, który sobie na to, zdaniem eksperta, zapracował. Ekspert odwołał się do własnych doświadczeń z Majdanu, gdzie rosyjscy duchowni prawosławni błogosławili separatystów na wojnę z Ukraińcami.

P. W. Radziwinowicz dodał, że nie rozumie decyzji o zawieszeniu małego ruchu granicznego, był to piękny przykład na to, że potrafimy budować mosty. Dodał, że już za czasów poprzedniego rządu był problem ze sprzedaniem, zareklamowaniem małego ruchu. Był to świetny eksperyment, który należało rozszerzać i promować, aby przede wszystkim uzyskać efekt pedagogiczny.

Odnosząc się do pytania p. J. Piotrowskiej ekspert określił Obwód Kaliningradzki jako niewykorzystaną szansę Rosji przez Putina. Były plany, by zrobić z Obwodu strefę specjalną, przedsiónek europejski. Była to szansa również dla Moskwy. Gdy Putin dotarł do władzy, to wg. niego musi być tak samo i nie może być żadnych wyjątkowych miejsc, nie ma żadnych ulg. To pogranicze rosyjskie jest wyzwaniem i kłopotem, ponieważ najbardziej niezależne społeczeństwa znajdują się w Petresburgu, Władywostoku, i Kaliningradzie. Największe bunty społeczne zorganizowane były w Kaliningradzie. Jest to już inna atmosfera, nie jest to prowincja. To bardzo się zmieniło.

Radny – p. D. Rudnik zapytał o wpływy niemieckie w Rosji.

P. W. Radziwinowicz – odpowiedział, że w tradycji rosyjskiej zakorzeniony jest wielki szacunek do Niemców, oni podziwiają Niemców, wojna zdaniem eksperta przysporzyła jeszcze tego szacunku. Katarzyna Wielka zbudowała imperium tego kraju, zaprowadziła tam porządek, byli tam też dowódcy wojskowi. Zdaniem eksperta powinniśmy na Niemców w Rosji patrzeć nie tylko nieprzyjaźnie i obawiać się ich wpływów i kontaktów z gospodarką rosyjską, ale powinniśmy z nich brać przykład. Ekspert podał za przykład niemiecki przemysł mięsny w Rosji jeszcze przed wprowadzeniem sankcji.

Przewodnicząca Komisji podziękowała p. W. Radziwinowiczowi za udział w posiedzeniu Komisji i wyraziła nadzieję na kolejne spotkania z ekspertem.

4. Przyjęcie protokołu z ostatniego posiedzenia Komisji;

Przewodnicząca Komisji poddała pod głosowanie Protokół Nr 4/2019 z dnia 25.04.2019 r. Protokół został przyjęty pozytywnie jednogłośnie.

5. Sprawy różne;

Przewodnicząca przypomniała członkom Komisji o wizycie delegacji Rady Obwodu

Rówieńskiego i Polsko-Ukraińskim Forum Naukowym.

6. Zakończenie posiedzenia

Przewodnicząca Komisji WM zakończyła posiedzenie Komisji Współpracy Międzynarodowej Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dn. 20.05.2019 r.

Przewodnicząca Komisji
Współpracy Międzynarodowej

dr hab. Teresa Astramowicz-Leyk, prof. UWM

Protokołowała

Karolina Nikiel